

Христо Кърджилев

По-тихо от мрак

Разкази

София, 2013

За корицата е използвана картина на Христо Кърджилев, награден на Националната изложба „Изкуството на българската книга“ (2006)

Всички права запазени. Нито една част от тази книга не може да бъде размножавана или предавана по какъвто и да било начин без изричното съгласие на автора и на „Изток-Запад“.

© Христо Кърджилев, автор, 2013
© Издателство „Изток-Запад“, 2013

ISBN 978-619-152-214-9

Христо Кърджилев

По-тихо от мрак

На жена ми Гергана

Съдържание

Предговор	
<i>Христо Блажев</i>	
Шахта.....	9
Амстердамски дворове	23
Албинос.....	59
Киселина	73
Остро като нож, точно като копие.....	89
Вечният Цюрих.....	105
По-тихо от мрак.....	125
Бл. 19, вх. 94	139
Едно такси, една рикша, един нисан	151
Хляб.....	169
Лисици в ложето	181
Худини или три пъти Кармен.....	195
Списък.....	213
Благодарности.....	235

Предговор

Когато Христо Кърджилков каза, че има готов сборник, който би искал да излезе в „Изток-Запад“, останах като гръмнат. Първата книга от библиотека „Гравитация“ – „Самира“ на Бормир Дончев – бе под печат, планираха се още две заглавия, а пред мен бе автор, на когото трудно можех да откажа. След прочита на разказите вече бях сигурен – исках „По-тихо от мрак“ да излезе колкото се може по-бързо; това се и случи.

Разказите, които ще четете, са дълги, каквито сякаш в последно време се срещат все по-рядко. Често историята, с която се започва, е само прелюдия към същинската част, както орехът е скрит надеждно – веднъж в зеленикавата гладка обвивка и втори път – в коравата набраздена черупка. А отвътре – същината, която разголява човешката същност в миг, отмята без жал всички наслоявания, натрупани от годините и разочарованията.

Дори и работещ с думи, художникът се познава лесно сред тези страници. В този сборник Христо Кърджилков разгръща целия си талант да чете душите на хората, да ги обрисова със силни, ярки краски, да подбира от палитрата на живота истории, които хем сякаш са се случили на съседната улица, хем носят заряда на необичайното, което толкова неустойимо ни привлича.

Скелет в шахтата, провиснал от тавана балон с киселина, магически самоубийства си дават среща с мрачни планове за страховити, зли отмъщения, изпепелени и забравени, но неприключили истории, копаене гроб другиму и неизбежното падане в него, гладът и хляба, който го насища за години напред, дори за цял живот...

Сред страниците на този сборник няма леки и приятни, развлекателни истории. Има го животът – по-често озъбен, отколкото усмихващ се, има го човешкото – по-често зло, отколкото смирено, има го страхът, който винаги диша близо до нас, особено когато наоколо е по-тихо от мрак...

Христо Блажев, www.knigolandia.info

Шахта

Времето, когато Нестор щеше да остане сам в кооперацията, беше още далеч. Годините на най-ранното му детство отдавна минаха на това място и сега, откакто се премести в апартамента, който приживе обитаваха родителите на майка му, все по-често се връщаше назад. Припомняше си отделни моменти и се оставяше на спомените да го хванат, да го издърпат към сцени, преживявания и разминаващи се образи, обгърнати и замрежени с тънък бял воал. „Виждаше“ дори ръцете, които опъваха прозирация тюл и търсеха процепи, за да излязат и тръгнат към него. Толкова отдавна беше, а сякаш сега влизаше с мокри от снега обувки и баба му веднага го караше да ги събуе и да си вкара стъпалата в топлата фурна на горящата с дърва и въглища печка. И какво ли не още: пристигащите по Коледа, Великден, на имени и рождени дни гости, всичките възрастни, идещи не отвън, от улицата, а сякаш излезли от някой музей, където показваха облекла и шапки, носени от хора, живели преди много години. Тогава му се струваше, че това никога няма да се промени – той беше дете и щеше да бъде вечно такъв, а те, живели така дълго с чудноватите си дрехи, завинаги щяха да си останат същите. Не си представяше, че можеха да изглеждат по-различно и най-важното – беше убеден, че никога нямаше да умрат.

Години след това започна да дава апартамента под наем, но след брак, две отгледани деца и жена, която не се прибра след уж едноседмична екскурзия в Гърция, продаде по-голямото си семейно жилище и се завърна сам в къщата на отдавна починалите родители на майка си. Не бе стъпвал месеци в кооперацията, наема му го пращаха по пощата, но след напускането на поредните квартиранти разбра, че вече никой няма да се съгласи да живее в опразнения му дом. И имаше защо. Бяха минали близо

две десетилетия, откакто от общината настаниха под него на етаж мѝж, който малко подир това доведе жена си с малкия тогава син, и не след дълго това семейство промени живота в мирната и тиха дотогава кооперация. Бащата имаше злобен вид, хлътнали, оголени от клепачите очи, едър, с жестока извивка надолу нос и грачещ глас, който насичаше въздуха и думите падаха от устата му със звук на парчета строшено стъкло. В началото понякога се качваше при дядо му, разправяше небивалици от неясния си живот, случваше се дори да го разсмее, а баба му от неудобство напускаше кухнята и от вратата правеше знаци на внука си да излезе с нея, за да не слуша мръсните брътвежи на неприятния съсед. За ужас на всички живеещи в къщата, странността на този човек прерасна в открита лудост. Започна да влачи всякакви боклуци, които трупаше в единствената, но голяма стая, докато могилата от отпадъци не затисна тавана. Нестор бе влизал два-три пъти долу и съседът, приведен, с опрян в лампата гръб, му обясняваше какви скъпи мебели имал, но „материалите“, които внасял за своите „изследвания“, не му позволявали да ги показва. А и така зарити отдолу, по-добре се запазвали.

Синът и жена му спели в коридора, той самият наполовина в клозета (вътре вратите били откачени), а краката си изпъвал навън в мрачното и мръсно антре. Преди да умре, близо година по-рано от жена си, придоби отвратителен вид на зъл герой от анимационен филм, който накрая бива разкъсан, изяден, взривен или унищожен по някакъв друг, най-жесток начин. Прегърбен, с висящ, закривен нос, с редки, слепнали коси, потекли върху яката на лъсналия от носене (зиме и лете) балтон, задължителните торби, тояга, шиш за риене в кофите и катетър, чиято тръбичка тръгваше от чатала му, излизаше извън панталона и пълнеше прозрачен плик, закачен отвън на кръста с тъмна, мътна урина. Щом се прибереше, отсечените му кръсъци заехтяваха по цялото стълбище и съседите чуваха виковете от болка на жена му или на детето, които се блъскаха и препъваха в малкия коридор, смален и задръстен от търкалящите се навсякъде боклуци. Малко преди смъртта му майката и синът успяха да надделеят в тази семейна борба срещу безумието. Дали от липса на пространство, или вече

от усетено надмощие над смачкания от старост и умопомрачение съпруг, накрая го изхвърлиха да спи на площадката пред разбитата им (по-точната дума е избита) входна врата. Така една сутрин го намериха сгърчен, вонящ, вкоравен и леден, с наквасен от изстиналата му урина балтон.

Но ужасът на съкооператорите не спря дотук Той тепърва започваше отново, с неподозирана сила, идеща от възмъжялия син, който надмина баща си както в лудостта, така и в новите посоки, в която тя разви стихията си. „Това е нашето проклятие и наказание“ – беше казала на Нестор една от няколкото все още живи съседки тогава. Тя вече не излизаше (за нещастие живееше на злощастната площадка), защото терорът на Савко (синът се казваше Сава) заля цялата утроба на старата къща. След смъртта и на майката порасналият младеж продължи с невиджано настървение безумното усърдие на починалия си баща да събира и трупа всякакви отпадъци в малкото останало празно пространство от апартамента, докато накрая и той се изнесе да спи пред вратата, върху раздран и опикан дюшек. Съседите подадоха сигнал и милицията успя да го въдвори за известно време в психодиспансер, но след като Савко се прибра оттам, стана ясно, че каквото и да са му правили в лечебното заведение, то е било наистина за негово добро и предстоящо страдание за хората от кооперацията. Дойде си укрепнал, с наведена като на ранен рогач глава и ожесточени очи, а погледнеха ли към човек, не се вдигаха повече от гърдите нагоре. За разлика от баща си, който не се разделяше с вмирисаното си палто, синът ходеше само по риза и до късна есен не сваляше късите си панталони.

След като наблъска жилището буквално до тавана, изчезна внезапно, като преди това заключи с як катинар две големи халки, хванати за касата и клатещата се вратата. Хората се оставиха да ги залъже мимолетна и ронлива надежда, че този път са се отървали и чудовището ще ги остави на мира. Само след седмица обаче разбраха, че страшното предстои.

Савко бе заживял в мазето и с изумителна настойчивост и трудолюбие, които изненадаха дори съседите, свидетели на второто поколение наследена лудост, успя да задръсти както прилежащото

към натъпкания си апартамент приземно помещение, така и целия коридор. Но не беше само това. Не след дълго, поради липса на пространство започна да събаря цели зидове (изглежда трошенето на врати не му стигаше или пък не отговаряше на необузданата му разрушителна страст) и над къщата надвисна реална опасност да рухне заедно с малкото останали обитатели върху главата на работливия като подземно животно безумец. Тогава стана ясно, че съкооператорите трябва сами да предприемат действие, което да спре унищожителния му порив. Разбра се, че затварянето на Савко в диспансер го подобряваше видимо физически, но засилваше свирепото му усърдие да минава дори през стени, само да отвори място за нови попълнения от „колекцията“ си.

Една късна вечер го чуха да вие пребит и стенещ под плочата на партерен балкон, стоящ от другата страна на двора. Това беше прието като първо предупреждение от страна на съседите му, но не и от него. След два дена се появи с каска на главата и шапка (разпрана ушанка) върху нея, с походката на обран на улицата, който тича между минавачите да догони крадеца. В първия момент видът му будеше смях, но дивото изражение, напрегнатите челюсти и дебелия дъска в ръката (с издялана дръжка), както и носеният още от баща му ловджийски нож на кръста, караха хората да отвръщат очи от него и да отстъпват. Побоят насърчи за още по-голяма всеотдайност лудата работоспособност на Савко и той не само не се спря, но вече и през нощта се чуваха ударите на кирката, с която събаряше поредната зидария. Това окончателно трябваше да се пресече, казваха си съседите, и въпреки тежкото си въоръжение неуморимият безумец беше намерен почти бездиханен наред двора, със счупени китки и лице, напъхано в отходната шахта.

Подир седмица го видяха с гипсирани ръце, напълно променен и като че ли напласен, но най-важното, рекоха си хората от къщата – вразумен. Не беше ясно къде преспива (за прехраната му не се питаха), но сега не влачеше нищо (дано не е само заради гипса, надяваха се съкооператорите) и решиха да проведат разговор с него, за да се започне най-напред с изхвърлянето на боклуците, а след това и иззиждането на съборените стени. Той се

съгласи за всичко, дори спомена, че щом си оправи ръцете, сам щял да започне с изнасянето на донесените неща. Но само след три дена Нестор, който живееше над него, се събуди през нощта от остра, режеща миризма на дим, от който дробовете се свиваха, очите пареха, а сърцето се удряше в гърлото от страх и ужас. „Пожар!“ – извика, скочи и се заблъска в мебелите, за да разбере откъде идеше пушекът. Не смееше да отвори вратата на спалнята, да не би огънят да пропълзи отвън, но тогава видя оранжевите светлини, които озариха прозореца и две-три пламтящи опашки, които заподскачаха отдолу. „Този идиот си е запалил боклуците в стаята!“ – рече на себе си и се затича към хола, където можеше да си поеме дъх и да се обади на пожарната. Оказа се, че вече били известени от съседите отсреща, първи видели заревото.

На сутринта, в отвратителна смрад на изгоряло, ощеждаща се мръсна вода, в която се търкаляха овъглени парчетии от жилището на Савко, вече приличащо на изоставена пещера с изгаснало огнище и напълно черни стени на стълбището, няколкото собственици и наематели видяха пораженията от отмъстителната ярост на умопомрачения си съсед.

Сега вече и милиция, и общински власти се заеха с него (той изчезна за дълго време) и още на другия ден хората и от отсрещната кооперация видяха плода на целеустремения му труд. Група наети цигани с часове изнасяха „покъщнината“ му от мазето, докато целият двор не се задръсти от отпадъци. Съседите от време на време поглеждаха през прозорците и се учудваха на животинското усърдие на побъркания да довлече толкова много неща и да ги натъпче в приземните помещения на къщата. Предмети от желязо, парчета от двигатели, огромни изкривени джанти, износени автомобилни гуми, бурета, изгнили дъги от каци, части от метални огради, счупени дограми, отломки от мебели, стари съдове, дори пожълтели, пукнати мивки, тоалетни казанчета, тръби и какво ли не още. „Господи – шептеше Нестор, – каква е тая напаст, тая лудост? Да живееш като къртица отдолу, сам, в мрака, между този вонящ боклук?!“ Колко пъти бе обикалял къде ли не с подпски, оплаквания, дори молби за разрешаване на въпроса и един ден милиционерският началник, при когото се трупаха жалбите

срещу Савко, го изведе в коридора на управлението и уж на шега, през накъсан смях му рече: „Абе що не съберете вече по стотина лева всички вие, които сте пропищели от него, а? Пък сетне все ще се намери някой да свърши работа!“ Нестор го изгледа невярващо, офицерът трепна, потупа го по рамото и като на стар приятел, с когото си разменят закачки, някак си извисено и остро каза: „Ей, шегувам се, бе! Болно е момчето и този път ще трябва да го полекуваме по-сериозно.“ Пожарът обаче задвижи мълниеносно нещата, към обяд задържаха на улицата и Савко, който, щом си видял „стоката“ в каросерията на камиона, се разкрещял, но бил хванат и откаран в психодиспансера.

Към четири и половина хамалите още изнасяха, когато един от тях изскочи от входа и се затича без посока между купчините отпадъци по двора, кряскайки нещо, сетне побягна към един униформен, който пушеше пред пасажа, отвеждащ към улицата. Пазителят на реда чу какво му говори ръкомахащият носач, хвърли фаса и забърза след сочещия към къщата циганин. След около десетина минути дворът завря от хора, които викаха и нареждаха, а хамалите се подредиха до стената на партера и един офицер започна да ги разпитва. Работата спря и след още половин час се изсипа цяла група цивилни с куфарчета, както и известният на Нестор милиционерски началник. „Какво става долу, бе?“ – надвесени над первази на прозорци и парапети на балкони се обадиха любопитни съседи. „Прибирайте се, няма нищо за гледане! Хайде, да не повтарям!“ Униформеният завъртя глава, видя гледащият към него Нестор, позна го и му махна да слезе долу. „Вие елате. Останалите да затварят и да не се показват!“

В мазето беше пълно с хора, блясъците на прожекторите отскачаха от изронените зидове, купчините съборени тухли, разпилените и неизнесени още боклуци, въглища, натрошени брикети и прах, въртящ се в жълтеникавите конуси на лъчите. В дъното се виждаха гърбовете на няколко души, които оглеждаха малкото пространство и говореха тихо. Светкавицата на фотоапарата присветваше през десетина секунди, а един от мъжете вдеше предметите един по един и ги подреждаше на място, разчистено от другите отпадъци. Познатият на Нестор майор от милицията

го дръпна навътре, извика по име наведен мъж, който оглеждаше наредените на земята предмети.

– Следовател Коцев – каза рязко униформеният. – Ще ви зададе няколко въпроса.

– Вие тук ли живеете? – направо попита цивилният.

– Да.

– Кажете ми тогава – какво е това помещение?

– Кое?

– Това – посочи зад себе си, – от което изваждат всички тези неща.

Нестор наистина се обърка. Стените на повечето мазета бяха съборени, прахът, хората, лазещите в тесния коридор размазани елипси на прожекторите и най-вече неяснотата какво се е случило, го накараха сопнато да отвърне:

– Ама какво е станало тук?

– Ще ви кажа, но първо ми отговорете на въпроса – изненадващо меко и спокойно му отвърна следователят. Поколеба се за миг и продължи:

– Но по-добре вижте сам.

Нестор наближи, Коцев отмести двама и рече:

– Погледнете – взе прожектора на мъжа до него, насочи разкривеното му жълто петно към ъгъла и светлината обгърна като маска прашна, стопена до черепните кости глава. Лицето на свития, полегнал на една страна човек изглеждаше пергаментово сухо, като на мумия, а отляво слепоочието бе потънало заедно с вдлъбнатата скула. Очите бяха хлътнали, ноздрите на носа неестествено чернееха, устните оголваха основата на разкривени, жълтозелени зъби. На места кожата беше проядена, а косата прораснала. Дланта, която се подаваше под ръкава, имаше вид на изтъняла, като крило на прилеп плът. От нея бяха останали само кафяви жили, които свързваха едри като бадеми стави по пръстите, завършващи с дълги, закривени, с цвят на земна охра нацепени нокти.

– Господи! – почти изсъска Нестор – Това... този... тук ли го намерихте?

Следователят не отговори на глупавия въпрос и попита отново:

– Знаехте ли за съществуването на това помещение?

– Не, но това трябва да е шахтата на асансьора, който никога не е бил монтиран и тя е останала неизползвана. Чувал съм, че по план съществува, но собствениците тогава не са се разбрали за нещо и я оставят така... Ама по това време аз дори не съм бил роден...

– И подир това зазиждат вратите на етажите, но след като това тяло се е намирало вече тук. Може би мъртво, а е възможно да е било още живо, но го довършват отгоре, като хвърлят доста други предмети. Ето, погледнете – кимна към наредените на земята различни вещи.

– Парчета от гипсови бюстове, счупен на две мраморен торс на гола жена, къса, кавалерийска карабина, най-вероятно от турската армия, надписът е дори на арабски, разглобени части на пистолет и револвер, албум с порнографски снимки от... ако се съди по декора отзад, някъде към двайсетте години на века, вестници от 1933 г... – Вдигна един, освети го и продължи:

– От 29 май, има и от 30. Ще ги прегледаме, може да открием някакви публикации, снимки, свързани с мъртвия.

Коцев гледаше уплашеното лице на събеседника си, върху което трептеше ръждива светлина, изостряща неподправеното му недоумение.

– Защо не разпитате момчето, нали то е съборило стената... Възможно е да е нахвърляло всички тези неща тук. А за... трупа нищо не знам.

– Ще го питаме, разбира се. Но всичко това – посочи с пръст подредените предмети до крака си – е крайно различно от останалия боклук, а и отворът, след като е видял какво има вътре, е бил затулен с дъски и после затиснат от отпадъците, които е влачел.

– Така ли? – наивно попита Нестор. – Е, щом казвате... Но не разбирам какво може да се е случило тук?

– Не тук, а някъде горе, по етажите – поправи го следователят. – Тези неща, които бяха върху и около мъртвия, са полетели от някоя площадка. Имало е отвори за вратите на асансьорите и

те са били зазидани веднага след като решават да погребат по този странен начин всичко, което са изхвърлили... или по-точно казано – скрили.

– Скрили?! Според вас тук се е извършило престъпление и всички останали предмети са нахвърляни, за да подведат евентуално разследване, ако, разбира се, се стигне до такова?

– А, това не знам сега. Но вещите, отломките, оръжието са толкова натрапчиво несходни едни към други, че се налага да разберем каква връзка имат с трупа. Това е, с колегите оставаме, а вие се прибирайте. Ако има нещо, ще ви се обадя след няколко дена.

Спря за секунда и допълни:

– Поговорете с някои от по-възрастните съседи. И ние ще ги разпитаме, но пред вас биха споделили повече. Каквото и да е станало тук – посочи с пръст нагоре, – било е отдавна, най-малко двацетина години, преди да сте се родил.

След това се обърна и остави профила си на мъждивата, рижка светлина на голата крушка в коридора, която, докосната от някого, се люлееше и през миг изрязваше лицето му върху прашния мрак в мазето.

В кооперацията от старите собственици останаха само Нестор и много възрастната Шивачева. Тя се бе запънала както на смъртта, така и устояла на безумните си съседи (преживяла и опасната близост с огъня пред вратата ѝ) и едно семейство на последния етаж, което скоро след пожара се изнесе от дома си. Всички други напуснаха по-рано обречената къща, напълно убедени, че тази сграда, издържала веднъж на паднала бомба през войната, която бе отнесла горните два етажа, сега ще рухне от дивата разрушителна ярост на лудия Савко. Партерните апартаменти бяха отдадени под наем и квартиранти се намериха (все пак зданието се намираще в центъра) само защото не се качваха нагоре и не искаха да знаят какво се случваше над тях. Празните сега жилища като сейфове заключваха тишината, но не и потайностите, които си бяха отишли заедно с техните бивши обитатели.

След седмица следователят се обади на Нестор и любезно му предложи да дойде при него или, ако предпочита, да седнат в ня-

кое кафене. Решиха да се видят в къщата, защото гостоприемният стопанин искаше да покаже нещо, което вероятно имаше връзка с намереното в дъното на шахтата. Когато отвори вратата, домакинят забеляза, че Коцев бе тремаво висок (долу в мазето му се видя прегърбен, притиснат от ниския таван), имаше подвеждащо глух, отпаднал глас и очи, които плуваха под зачервени, отпуснати клепачи.

Кафето остана недоизпито на масата в кухнята, когато Нестор му посочи вратата на балкона и каза:

– Та онези гипсови парчета долу в шахтата много ми заприличаха на късове от бюстове, които от години гледам на балкона срещу нас. Знам ги от дете. Сега Юревич – жената, която живее отсреща, почти не излиза, но навремето вечно висеше отвън, готвеше, а мъжът ѝ Жорж, с плетено кепе на главата, седеше в един фотьойл от тръстика и четеше. Не разговаряха, но и не се караха. Той почина отдавна и сега не знам как се справя сама. Баба ми я ненавиждаше и ми беше забранила да отговарям на закачките ѝ (като поотраснах дори ме канеше да играем табла), защото била лека, развалена жена, която дори позирала гола на извратените художници. Не знам дали ще бъде редно да го споделя, но подобни мнения съм чул и за Шивачева, която живее под мен, срещу откачения Савко. Доколкото си спомням от разказаното, навремето е била много близка с Юревич, уж се подвизавали заедно по шантаните и дори позирали в едни и същи ателиета. Та баба ми ми е казвала, че много рядко, най-вече за нещо, свързано с къщата, е слизала при съседката си и там е виждала подобни портрети, статуи и бюстове. Но веднъж, когато била при нея, забелязала, че няма и следа от тях. Не попитала, но сега се чудя... дали е имала ревнив съпруг, който се отървал от тях през онази злополучна нощ?

Коцев гледеше през стъклото на балконската врата и рече с тих, отпаднал глас:

– Вече говорих с Шивачева. А вие?
– Не успях. Всъщност веднъж я потърсих, но не ми отвори.
– Няма значение. Едва ли би ви казала повече от това, което научихме и без нея. Но знаете ли, видях се с майор Малинов,

при когото сте ходили да сигнализирате за обществено опасните действия на съседа ви. Стори ми се дори, как да кажа, намекна, че се е забавил с реакцията от своя страна и нещата стигнали до тук. От друга страна обаче, ако не беше съборена стената, всичко щеше да остане скрито.

Нестор не се обади, като не спираше да върти изпитата си чашка.

– А мъжът, който беше долу, най-вероятно е довършен с някой от предметите, хвърлени след неговото падане.

Сега домакинът не се стърпя и припряно отбеляза:

– Значи е било убийство?

– Така излиза. Бил е със счупен гръбнак, извадени ябълки на бедрените кости, потрошени крака, таз, глезен, но жив. Смъртта идва след изхвърлянето на мраморния торс, бюстовете, карабината... Има тежка черепна травма, но другите фрактури показват, че е паднал на краката си. Така че...

– Вижте, май искате да ми подскажите, че тук е извършено някакво колективно, ритуално убийство от хора, които са живели тогава в къщата. А защо не и от всичките, погребали след падането или бутането на мъжа онова, което би ги уличило в престъпление или най-малкото – изобличаващ факт за неморалност и семеен срам?

– Близо сте – усмихна се гостът и опря гръб със скърцане на стария, тип тонет стол. – Виждам, че сте мислили повече върху това, отколкото как е попаднал този около трийсетгодишен човек долу.

– Така е. Май не е трудно за отгатване, че най-жестокият въпрос е дали и миловидните родители на майка ми не са се освободили от нещо, което би ги компрометирало и... така да са помогнали за смъртта на падналия.

Коцев изчака дали няма да продължи и едва тогава се обади:

– В дрехите на мъжа не се откриха никакви документи. Само мръсна джобна кърпа, цигари, кибрит и почти шепа напълно съхранени слънчогледови семки. И револвера, разбира се.

Помълча за момент, сякаш се колебаеше дали да сподели някаква служебна тайна и рече:

– От хвърлените вестници научихме за едно двойно убийство в тогавашна София. На улицата са застреляни двама членове на ВМРО-обединена. Според коментара, а има и снимки, най-вероятно от стрелец на другата ВМРО-михайловисти.

Спря, загледан в смутеното лице на Нестор, и продължи:

– А знаете ли къде точно се е случило това? На петдесет метра от челната кооперация, която затваря карето около двора ви. В статията пише още, че убиецът побягнал, подгонен от две страни, влязъл в пасажа под лицевото здание до тротоара, пресякъл празното пространство между къщите и накрая хлътнал във вашия вход. И после изчезнал безследно. Коментира се и фактът, че долу до мазетата имало още една външна, задна врата, която е била отключена и за полицията остава предположението, че е изчезнал през нея. Но всичко се развило светкавично и по друг сценарий. Кой знае защо, той е тръгнал нагоре, стигнал е до таванския етаж, явно с намерението да се качи на покрива и оттам, при късмет, да се прехвърли на другата постройка, слепена до вашата, и през някоя капандура да избяга надолу. Предполагам, че сградата ви, която е била скоро построена, е имала все още временни врати, както и за немонтирания асансьор, и убиецът е налетял на най-горната, помислил е, че води към тавана, все някак си я е отворил и... е полетял в тъмното към дъното...

Коцев млъкна, стана, отиде до балкона и без да се обърне, продължи:

– И тогава е дошъл страхът. На другия ден се научава какво е станало и съкооператорите разбират, че убиецът изобщо не се е спасил, а лежи най-вероятно мъртъв в шахтата на тяхната къща.

– Страх от какво? – не се стърпя домакинът.

Гостът се отмести от вратата на балкона и като не сваляше поглед от него, меко каза:

– Вижте, това не е официален разговор. Всичко е покрито от давност. Ако е имало виновни, то те са вече отдавна мъртви. Питате ме – от кого. От михайловистите, естествено. Могло е да се предположи, че му е било „помогнато“ да скочи по някакъв начин, още преди потерята да го застигне. А тези хора не са се предавали лесно. Още по-малко са предпочитали самоубийството като веро-

ятен изход. Сега може да ни е чудно, но по ония години сметките са се разчиствали с куршум. Не са прощавали нито на предатели, нито на помагачи, било те и неволни. А от това време е останала само Шивачева, но... тя вече нищо не си спомня.

Нестор натисна облегалката на стола. Шивачева... Нали тя веднъж му каза, че лудите от семейството срещу нея са *проклятие* и наказание за цялата къща. Тогава не обърна внимание, а, изглежда, е имало за какво.

Малко след това Коцев си тръгна и домакинът остана сам. Но преди да се разделят, следователят вече на площадката рече:

– Знаете ли, тези хора, които са живели тук, са искали да погребат срамните неща от миналото си, но така са зазидали и бъдещето на децата си. Всъщност без жената отдолу, това се отнася само за вас. Сигурно ще прекарате дълги часове в съмнения... какво е сторил дядо ви примерно. С какво се е разделил... Какво е хвърлил в това общо гробище на семейните тайни...

Нестор затвори след него и се върна в кухнята. Поседа няколко минути, после влезе в хола и извади от шкафа дебел, с лакирани корици албум, пълен със стари, подлепени върху картон снимки. Стигна до разтвора с кафеникавите фотографии с дядо му, търговеца на тютюни: в Цариград, в лодка на Босфора, Адрианопол, пред Селим джамия, на маса, отрупана със сладки и съдове за кафе, на друга с наргиле и фес на главата, заобиколен от елегантни господа, пред някакъв склад, подпрян на огромен автомобил, дори с турски офицер. Дали не бе помогнал на някой войник, дезертирал от чуждата армия, крил се по време на войните в старата им къща, сега вече отдавна съборена, но оръжието е било пренесено и скрито някъде тук? Вероятно е бил син или роднина на негов близък познат, партньор от онези години, върнат жест за някоя голяма услуга. Десетина пъти стигаше до мига, когато карабината е полетяла надолу, но не искаше да си признае, че това е сторено от неговия дядо. „Ами счупената статуя, бюстовете, хвърлени от друг, може те да са причината за смъртта на този... убиец! Какво толкова! Получил си е заслуженото! Хората, живели на това място, до края са носили отвратителната тайна, че имат зазидан труп в къщата си... И да са били виновни – времето е

изкупило всичко! Но аз, аз, защо трябваше сега да научавам това, цял живот да ме връхлита съмнението от едно възвърнало се минало, което ще трябва да мъкна в бъдеще и накрая ще умре заедно с мен.“

След два месеца и половина съседката Шивачева почина и Нестор остана единственият собственик, който все още живееше в къщата. Малко подир това Савко се прибра. От пръв поглед можеше да се види, че този път промяната, до която го бе довело психиатричното заведение, ще бъде в полза и на другите. Влезе в изгорялото си жилище, свря се в ъгъла до прозореца и не стана два дена. Съседът му отгоре на няколко пъти минаваше пред зещия отвор на дома му и последния път надникна в голата, овъглена стая. Стомахът му се обърна от жестоката гледка. Момчето седеше на черния под, гледаше с прикован поглед, а едно дребно, сиво куче с лисича муцуна и слепени хълбоци се бе свило в краката му.

– Савко, Савко! – извика Нестор. – Гладен ли си? А, чуваш ли ме? Савко!

Почна да му носи храна и чак след седмица го видя навън. На другия ден, когато се прибра, домъкна кашон, опълнен със стъклен амбалаж. Започна да събира и продава буркани и шишета, а съседът му често слизаше при него да остави някоя празна стъклария. Не си говореха, защото Савко беше онемял. Но това не попречи да се виждат всеки ден, докато една сутрин Нестор тръгна с него и вечерта донесоха два пъти повече бутилки.

Не след дълго по улиците можеха да се видят двама души, единият от които вървеше напред, другият – по-млад, дърпаше клекнала от товара си стара детска количка, а подир тях подгичваше малко сиво куче с лисича муцуна.

Амстердамски дворове

На Деси и Росен

Пролетта ме завари на един балкон в Амстердам. Това май беше първият ден от пролетта, когато вратите и прозорците се отвориха и любопитните физиономии на холандците се показа навън. Като животни, събудени след зимен сън, подушваха слънцето, обръщаха лица към него и така застиваха. Когато студената сянка на някой облак им отнемаше ласките на светилото, те обръщаха глави, срещаха погледи, любезно се поздравяваха и се осведомяваха за всичко, което са пропуснали през месеците на досадната зима.

– Тези хора от есента ли не са се виждали? – попитах домакините, когато се върнаха от остров Крит.

Бяха отишли да се погреят за десетина дни на гръцкото слънце и да се разхладят с прочутата мастика. Аз бях поканен от тях да им гостувам и да си довърша една започната работа. Това обаче не се отрази на основното ми занимание – да зяпам през прозорците с чаша в ръка.

– Някои от по-възрастните хора прекарват зимата в Испания или Португалия. Затова не са се виждали – поясни приятелят ми. – Първите лъчи ги изкарват по балконите и къюките почват. Любезни са, симпатични са и най-важното – не вдигат шум. За разлика от двете семейства долу, които често правят сбирки с барбекю. „С много бира и вино – допълни жена му. – А иначе децата им са тихи. Не съм ги чула да викат и крещят.“

– За тези долу не знам – подхванах, – ама нали ги видях на рождения ден на кралицата. Градът беше пламнал в оранжево и подивял от пиене. Та за тези момчета и момичета казвам, тук май отрано почват с бирата. Не само от сутринта, по време на праз-

ника, ами още по-напред, от дечица. Освен от всякакви боклуци, градът беше заринат и от смачкани бирени кутии – различни марки, най-вече „Хайнекен“. Ако ги претопят, алуминият от тях май ще стигне за направата на петпалубен боинг. Добре че монарх им е кралица. Представяте ли си какво пиене щеше да стане, ако имаха крал. Ако пък беше крал, щяха да пият като за император.

Домакините се смееха и отпиваха от хубавото чилийско вино. Червено. Но преди още да се върнат, развих до нивото на публична изява моята основна работа – гледането в различни посоки от балкона. Използвах всеки миг, когато слънцето се сещаше, че има и други места по света, освен тези от двете страни на екватора. Холандия беше сред забравените от него земи (но не и от Бога) и не пропусках дарените по милост ласки на меките му лъчи. Събличах се по гащета и се опъвах на два стола, като внимавах чашата ми с бяло вино да не остане непокрита от собствената ми сянка. Възхищавах се на пролетта, която като магьосник променяше дърветата долу в подредените дворове. Най-вдясно, зад последната ограда, до която можех да стигна с поглед, разпознах една магнолия. Тя сякаш се сърдеше за нещо на собствениците си, бе им обърнала гръб и бе надвесила изцяло клоните си над съседите.

Но голямата хубост бе едно високо дърво, което с пищната си разлистеност я покриваше цялата. Двете растения сякаш се бяха прегърнали и от тази обич се родиха млечнорозовите букети, които за една нощ се взривиха и скриха, както зеленото на малките листа, така и тъмните петна между тях... Короната му така бухна нагоре, че перлените венчелистчета на магнолията във форма на чаши за шампанско едва успяваха да я докоснат, дори когато вятърът ѝ помагаше да раздвижи тънките си клонки. След това тя прецъфтя и остави на разкошния си бял цвят да покрие чуждия двор под нея. Другите дървета завидиха на тази любов и се бореха с ревността си както могат: едни се покриха с едри розови гроздове, изскочили от синьозеленото на листата, други с изправени като свещници цветове, обагрени в мекия нюанс на слоновата кост.

На рождения ден на кралицата двете шумни семейства празнуваха до полунощ. Бях се надпреварвал с тях и задочната битка

с чаша в ръка явно беше спечелена от мен. Само славната победа над тях можеше да обясни болката, която ми причиняваше махмурлукът. Все едно носех две глави на раменете си и по-голямата беше в по-малката. Излязох на балкона и дълго разтривах слепоочията си. След магнолията и розовите листчета от чашките на високото дърво се разпиляха по двора, който бе глухо стихнал след среднощната забава. Пролетта сякаш дойде за три-четири дена, после силен вятър и остър дъжд оголиха клоните и оцветиха в ръжда нежния килим от падналия цвят по земята. Аз се прибрах в кухнята и отворих една студена бира. Все пак от време на време излизах и правех дежурния си мониторинг.

– Хело-о-у! – един мек глас с мелодична дъга на „о“-то долетя до мен. Беше денят, преди да завали, и аз лежах на двата стола и със задоволство си мислех, че май ще се радвам на повече слънце, отколкото моите приятели на Крит. Накрая така и стана. За тези три-четири благодатни дена аз се бях покрил с колониален загар в Амстердам, а те се върнаха с бледност, която говореше по-скоро за екскурзия до фиордите, отколкото за почивка на гръцки остров.

– Хелоу! – отвърнах.

– Вие сте сигурно... тъ-тъ...

Не я оставих да се мъчи.

– Познахте! Това съм аз, приятелят на Магда и Кирил.

– А-а-а, да, те ми споменаха за вас. Писателят. Нали?

Учудих се. Чак пък писател. Видяхме се с Кирил, когато той се връщаше от командировка в Истанбул и остана за два дена в София. Не бях професионален писател, но от четири години се борех с един роман и от време на време се залавях за него. Бях си казал, че ако ми падне време и място, за две седмици ще го свърша. Споделих това с приятеля си и той радостно, а може би дори възторжено ми каза, че в скоро време заминавали с жена си на почивка в Гърция. Отдавна го замисляли и ако съм желаел, на драго сърце щели да ме приемат вкъщи, за да си довърша работата в тяхно отсъствие. Отвърнах, че ще помисля и още на другия ден му казах, че приемам. Така пристигнах в Амстердам късно вечерта, а те потеглиха в два часа през нощта за летището. Жената от съседния балкон продължи:

– Е, как е, харесва ли ви градът? За пръв път ли сте тук? – любезно ме притискаше с въпроси. Аз ѝ отговорях, но и нетърпеливо чаках да се прибере, когато, миг преди да се скрие, се обърна още веднъж към мен:

– Ами котката, гледате ли я? Напоследък не я виждам на балкона.

– Котка ли, каква котка? – стреснато отвърнах.

– Как каква котка? Сесил! Така се казва. Не ви ли я оставиха да я гледате?

– Не, изобщо не знаех, че имат котка – продължих вече леко обезпокоен.

– Е, как така? Не виждате ли ваната с пясък до вас? Сигурно и консерви за нея ще намерите в някой шкаф...

Станах от стола и се втурнах вътре. Котка! Не ми бяха казали, че трябва да гледам котка. Само това оставаше, в бързината по заминаването да бяха забравили да ми кажат и животното да е останало навън, избягало или кой знае какво. Отварях шкаф след шкаф и накрая видях проклетите консерви под мивката. Цял отворен кашон, а отдолу още един. Същата марка, но с други цветове и явно различно съдържание. Ами сега? От четири дена бях тук и белята стана. Обиколих всички стаи, погледнах в гардероба, под канапета и кровати, но от котка нямаше и следа. Освен ваната с пясък и консервите, имаше и кошче-легло с едно смачкано детско одеяло в него. Почувствах се ужасно тъпо. Сега ни котка, ни котарак, рекох си, намерил най-сетне извинение за отсроченото завършване на романа. Излязох отново на балкона, но жената се беше прибрала. На другия ден още от сутринта зачаках с нетърпение да видя съседката, която за моя радост час преди пладне се показа с кристална чаша в ръка. Вътре мазно се люлееше някаква прозрачна течност. „Да беше пуснала една-две капки вермут, че това мартини съвсем сухо ми се вижда“ – рекох си, но не се задълбочих относно джина (най-вероятно), който благородно блестеше, поел пречупените лъчи на светлината. Поздравихме се и аз нетърпеливо започнах:

– Та, казвате, моите домакини са имали домашен любимец – Сесил? А каква беше на цвят? Долу във всеки двор има по няколко, ама сигурно не е една от тях?

– Прав сте. Тук отдавна са плъзнали мишки и затова гледаме котки. А вашата, на приятелите ви, беше сива. Едра и сива. Но вие не се безпокойте. Все отнякъде ще се появи.

Ще си появи, ама сега я няма. Не знам защо, но ме хвана яд на тази жена. Дори моите хора да си имаха домашно животно, аз нямах да знам до деня на тяхното завръщане. Щях да забележа ваната с пясък, креватчето, може би и консервите, но логично беше да си отговоря, че в тяхно отсъствие са я дали на някой познат да я гледа. Сега тази клюкарка ми отрови престоя. Не можах да продължа романа, разконцентрирах се, висях по балкона и се оглеждах по покривите. Тук те бяха плоски, някои оградени с парапети, имаше и сгъваеми плажни чадъри, които стърчаха тъжно към небето и чакаха някой да ги отвори. Но сега времето се беше развалило, стана хладно, после студено и за капак вятър и ситен дъжд. Седях часове сам в кухнята и гледах навън. Котката така и не се появи, но аз вече бях изучил всеки балкон, прозорец, навиците на съседите, кой кога се показва навън, какво пие, кога пуши, кога излизат котките да рият във ваните с пясък и т.н. Всичко знаех, но за съседите вляво, точно до апартамента, който обитавах, нищо не можах да науча. Дали е мъж, жена, семейство или каквото и да е, ако изобщо има някой вътре. Никога не се отвори вратата на балкона или някой прозорец, нито можеше да се види какво става вътре. Върху стъклата от задната им страна беше залепен сребрист станиол, който обричаше вътрешните пространства на жилището на пълен мрак. Погледнах апартамента и от улицата. Фолиото студено проблясваше и тук. „Този, който живее на това място, сигурно е бял като порцелан – помислих си. – А дали изобщо има някой, жив или мъртъв?“ В бързината по заминаването моите домакини не ми споменаха нищо дори за котката, камо ли нещо за съседите. „Да не забравиш цветята – поливам ги сряда и събота“ – ми каза Магда на вратата. Това беше единствената заръка, която трябваше да изпълня. И още една. Пак свързана с течности. „И да не си оставил пълна бутилка. Бирата е тук – посочи към четирите каси, сложени една върху друга до вратата на балкона. Виното и другите неща са в съседния ъгъл. Останалото е вътре – и Кирил потропа по вратата на хладилника. – Всичко

има: мезета, храна, дори сладолед, но знам, че ти до крайности не стигаш.“ Имаше време само за тези кратки думи. Прегърнахме се и се разделихме.

Останах сам и веднага се заех с изпълнението на втората заръка. Така я карах до петата късна вечер, когато някой се появи на балкона отсреща, а аз бях със забита глава в лаптопа. Мистериозният съсед излезе с леген, пълен с пране. Дотук нямаше нищо странно, ако не се вземеше предвид, че времето отиваше към полунощ и часът беше по-подходящ за цапане на бельото и чаршафите, отколкото да ги въртиш в пералнята. Отдавна бях угасил лампата, а и седях в противоположния на балкона ъгъл с виното и другите неща. Не направих нищо, което би привлякло вниманието му и само сведох капака на лаптопа надолу. Той взе едно подвижно приспособление за простиране и го постави на парапета. След това сложи второ, на метър разстояние от другото. После внимателно започна да подрежда едно след друго съдържанието на легена. Зад него вратата беше затворена и аз чаках кога ще се прибере, та поне да зърна част от кухнята. Не видях почти нищо, въпреки че бях застанал залепен до самото стъкло. Жълта, съвсем слаба светлина идваше от дъното на помещението. „Сигурно е от лампата в коридора“ – реших и седнах отново на стола. Но поне го зърнах: висок, с гола глава и наистина млечно бял. Беше със светла тениска, която прекъсваше татуировка, започваща от дясната му китка и явно продължаваше до рамото и шията и завършваше до средата на темето му. Това беше всичко, което успях да видя.

На другата сутрин разгледах простряното пране. Тениски, панталони и много хавлиени кърпи, съвсем малки по размер. Нищо особено, дори ако обърнеш внимание, че дрехите и останалите неща бяха в черен цвят. И само две бели фланелки. Всичко беше старателно хванато с по две дървени щипки. През следващия ден и специално вечерта продължих да изпълнявам заръката на моя приятел, но все пак отделих време да разгледам един музей и да направя някои дребни покупки. Котката така и не се появи и аз си мислех какво щях да обяснявам на моите домакини, но все пак се чудех – защо не ми споменаха нищо за нея. Излязох навън и разгледах парапета на балкона. Възможно е да не е била вътре точ-

но когато пристигнах и да е останала във затворена, без да знам за съществуването ѝ. Може да е отишла у съседите вдясно. Боядисана в бяло преграда от дебел шперплат разделяше дългата тераса. Поглеждах нагам от време на време, надвесвах се над перилото, но не видях нито човек, нито животно. При мистериозния съсед вляво е могла също да отиде, да скочи от парапета на перваза на неговия прозорец и оттам на балкона му. Успокояваше ме мисълта, че ако не е в някой от близките апартаменти, то може би обикаляше наблизко. Просто никой не би я задържал, при условие че знаят нейния собственик. А да е избягала през вратата при тяхното заминаване, аз не носех вина. И в края на краищата стига съм мислил за това животно. Бях дошъл за друго и беше време да си почна работата. Но точно по същия час, както вчера вечерта, вратата на съседа се отвори, той излезе и остави празния леген долу. Без да се бави, почти машинално обра прането, прибра приспособленията за постиране и без шум затвори вратата. Напрягах се да го разгледам по-внимателно, но нощта беше тъмна, а и нямаше светещи прозорци наоколо да хвърлят поне оскъдна светлина.

Когато се показва, бързо затвори вратата след себе си, а после се прибра в кухнята почти с гръб, сякаш се промъкваше в чужд дом. „Кой е този тип? – питах се. – Княз на мрака, блед като мяко, татуиран с дракони по шията и главата. Какъв е, работи ли нещо, какво прави в тази тъмница, в която не се знае кога е ден и кога е нощ...“ А всъщност какво ми влиза в работата? Защо си навирам носа навсякъде и не седна да си върша работата? Дори забравих да поляя цветята, но заръката на приятеля си изпълнявах най-стриктно и последователно. Казах си, че приключвам със зяпането по балконите и оглеждането на дворовете. Не са ме предупредили за животното и не трябва да се чувствам виновен. Все пак е котка – не е куче, пони, пантера или нещо друго. Виж, ако беше крокодил, питон или анаконда, щях да звънна в полицията. Погледнах към горичката от празни бутилки на балкона и си казах, че ако дойдат полицаи или пожарникари да търсят избягалия звяр, ще кажат, че съм бил натряскан и съм изтървал екзотичния екземпляр. Това почти звучеше като извинение и аз, вече напълно спокоен, с доказана пред съвестта си невинност, допих чашата,

след това разклатих бутилката и видях, че има още три пръста на дъното. „Три пръста, ама на детенце – рекох си, – не на месар. Или два пръста на месар правят три пръста на детенце. А десет детски пръстчета колко пръста на месар правят?“ Бях доказано пиян, но въпреки това разбрах, че така мога да стигна до нова метрична система. „Ами може ли да се измери празно дъно? Може! Един пръст (отрязан) на дърводелец. Ха-а-а-а! Ей, това вече е откритие!“ – казах си изключително доволен и оставих изпитата бутилка до горичката на балкона. „Като лесовъд съм – така, както си засаждам едно до друго шишенцата, само след три дена вече ще се радвам на горски масив.“

Запрепъвах се нагоре по тясната стълба, замотах в краката си някаква паднала дреха и накрая като земноводно се добрах до леглото. На другата сутрин, полирано избръснат и изкъпан, седнах зад чаша портокалов сок, кафе и открехнат лаптоп. Придърпах и двата тефтера с всякакви бележки и препрочетох последните написани страници. Припомних си докъде бях стигнал и продължих работа. Така седях повече от три часа, когато съседката, която делеше балкона с татуирания тип, се надвеси над парапета и се заоглежда във всички страни. После обходи с поглед разделеното на малки дворчета пространство, заключено в правоъгълник от дългите тухлени къщи.

– Бенджамин! Бенджамин!

„Сега пък какво става? – казах си и се изправих. – Не, не е моя работа, да си вика колкото иска“ – и се зарових отново в тефтера.

– Бендж! Бенджи! Къде си? Чуваш ли ме? Бенджи! – не спираше бабата. Не се съдържах и станах отново. А трябваше да си останана на място, но вместо това отворих вратата на балкона и без никакво „хелоу“ я попитах:

– Какво е това, което търсите?

– Бенджамин, котаракът ми изчезна! Днес сутринта открих, че го няма. Просто изчезна. Търсих навсякъде, но няма и следа от него – наведе се и пак извика: – Бенджи, Бенджи!

Нищо не можах да кажа, само отделих длани от парапета, разперих ги с вдигнати рамене и казах:

– Съжалявам.

Прибрах се вътре, седнах и затворих както тефтерите, така и лаптопа. „Какво ставаше тук? Къде изчезваха тези животни? Ако някой ги подмамва и ги краде? А защо ще го прави? Тук такива неща не стават. По улиците и каналите можеш да видиш всякакви птици – патици, гъски, чапли, лебеди, корморани и какви ли не други. В парковете летят папагали, около храстите подскачат зайци и никой не ги закача. А кучетата и котките са във всяка къща. И все пак: двете животни са изчезнали от апартаментите, които се намираха от двете страни на жилището на татуирания мъж. Върнах се отново на балкона и се загледах в запечатаните с фолио прозорци. Какво ли ставаше зад тях? Дали този тип не беше някой сатанист, да изписва кървави пентаграми, обърнати надолу, с кръвта на горките четириноги? Или ги дереше живи, вареше или кой знае какво друго? Дали живееше сам, имаше ли още някой, който да му помага в садистичните сеанси? Може би отново започвах със старите глупости. Каквото и да е, не е моя работа, казах си, налях си още кафе и продължих работата. Вечерта се чух с моите домакини по телефона, разказаха ми, че са наели кола и обикаляли на различни места, за разлика от останалите холандци в групата, които по цял ден се печали и почернели като берачи на памук от долината на Нил. За изчезването на животното не обелих и зъб. Както вървяха нещата, като се приберяха, сигурно щяха да заварят криза в продажбата на храни за котки. Поне в квартала можеше да се очаква рязък срив в търсенето на подобни консерви. Но това мен не ме засягаше.

Отпуших си бутилка чилийско червено с обещание, че този път трябва да внимавам, за да не се върна отново на откритата от мен метрична единица – отрязания пръст на дърводелец. Вярно е, че вчера развих в дълбочина тази система за ръчно измерване, но все пак моите интереси бяха от друга сфера, доста встрани от дейността на Института по метрология. Твърдо приключих по този въпрос, приготвих си нещо за вечеря и се загледах в огромния екран на плоския телевизор в хола. Около трийсетина пъти се разходих по всички канали и напълно отегчен се върнах в кухнята. Отворих както лаптопа, така и нова бутилка. Австралийско червено. Усетих справедлив гняв, който се разпъзля по тялото ми.